

INTERNATIONAL JOURNAL OF NOVEL RESEARCH
AND DEVELOPMENT (IJNRD) | IJNRD.ORG
An International Open Access, Peer-reviewed, Refereed Journal

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ গল্প হুসোণপাহিহত প্ৰকাশিত নাৰীমুক্তি চেতনা

নিকুমণি দাস

প্ৰাক্তন ছাত্ৰী

অসমীয়া বিভাগ

কটন বিশ্ববিদ্যালয় গুৱাহাটী অসম ভাৰত

সাৰাংশ . বিপ্লৱী সত্তাৰ অধিকাৰী বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা অসমীয়া সাহিত্যজগতৰ অন্যতম এটি জ্যোতিষ্ক। সাহিত্যৰ প্ৰায় প্ৰতিটো শাখাতে তেওঁৰ অৱদান অতুলনীয়। জনতাৰ কল্যাণকামী ভাৱনাৰে সিন্ত বিষ্ণুৰাভাৰ সাহিত্যৰাজিও মূলতঃ সৰ্বসাধাৰণ মানুহৰ পক্ষে ৰচিত তথা উছৰ্গিত। কবিতা, নাটক, গীত, উপন্যাস, প্ৰবন্ধ সাহিত্য আদি তেওঁ নিজৰ সৃষ্টিশীলতাৰ পৰশেৰে সুবাসিত কৰাৰ সমান্তৰালকৈ গল্পসাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনতো নিজৰ ভাৱ তথা চিন্তা-চেতনাৰ বীজ ৰোপণ কৰিছিল। সুকীয়া চিন্তা-চেতনাৰে সমৃদ্ধ তেখেতৰ এটি অন্যতম গল্প হৈছে হুসোণপাহিহ। গল্পটি নাৰীমুক্তিৰ চিন্তা-চেতনাৰে প্ৰোজ্জ্বলা পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীৰ দুৰ্দশা তথা কিদৰে নিজৰ সমঅধিকাৰৰ হকে যুঁজ দি নতুন সমাজ গঢ়াৰ দিশত অগ্ৰসৰ হৈছে তাৰ সুন্দৰ বৰ্ণনা গল্পটিত প্ৰকাশিত হৈছে। গল্পটিৰ মাজেৰে ৰাভাদেৱৰ প্ৰগতিশীল চিন্তা-চেতনাৰো প্ৰকাশ ঘটিছে।

মূখ্য শব্দ . নাৰী স্বাধীনতা, বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ গল্প, সমাজবাদী আদৰ্শ, পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থা, আন্দোলন

বিষয়ৰ পৰিচয় . অসমীয়া সাহিত্যৰ দীৰ্ঘতম ইতিহাসত বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ অৱদানো অতুলনীয়। সৰ্বহাৰাৰ পক্ষে জীৱন উছৰ্গা কৰা ৰাভাদেৱৰ দলিত শোষিত শ্ৰেণীৰ অধিকাৰ উত্তৰণৰ হকে সদা সচেষ্ট আছিল। আকৌ তেওঁৰ এই প্ৰচেষ্টা তেখেতৰ সাহিত্যৰ মাজতো সুন্দৰভাৱে প্ৰতিফলিত হোৱা দেখা পাওঁ। তেওঁৰ সৃষ্টিশীল ৰচনাসমূহত নাৰীসমাজৰ প্ৰগতি তথা নাৰীৰ স্বাধীনতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব পৰিলক্ষিত হয়। পুৰুষৰ সমানে নাৰীৰ সমমৰ্যদা থকা সমাজহে প্ৰকৃত অৰ্থত প্ৰগতিবাদী সমাজ বুলি তেওঁৰ বিশ্বাস আছিল। সেয়েহে তেওঁৰ ৰচনাত নাৰীসমাজক উদ্ভুদ্ধ কৰিব পৰা চিন্তা চেতনাৰো প্ৰকাশ ঘটিছে। তেওঁৰ ৰচনাৰ বিষয়বস্তু প্ৰকাশভঙ্গী তথা ভাষিক শক্তিয়ে মানুহক জাগ্ৰত নকৰাকৈ নাথাকে। তেওঁৰ নাৰীৰ মুক্তি বিষয়ক ৰচনাসমূহ এনেধৰণেই শক্তিমন্তা অন্যান্য অবিচাৰৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত সমগ্ৰ নাৰীসমাজৰ বাবে এইসমূহ সাহস তথা প্ৰেৰণাসূচী। আমাৰ আলোচ্য গল্প হুসোণপাহিহও নাৰীসমাজৰ অন্যান্য অবিচাৰৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদী কণ্ঠ আৰু নাৰীজগতৰ সাম্য প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত শক্তিমন্ত্ৰস্বৰূপ।

অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা . বিপ্লৱী অথবা গীতিকাৰং সুৰকাৰ হিচাপে খ্যাত বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা এগৰাকী সুসাহিত্যিকো সাহিত্যৰ ভিন্ন শাখাত তেওঁৰ কাপৰ পৰা নিগৰি অনন্য ৰূপত সাহিত্যই আত্মপ্ৰকাশ কৰি উঠিছে মূলতঃ প্ৰগতিশীল চিন্তাধাৰাৰে সমৃদ্ধ ৰাভাৰ ৰচনাৱলীও প্ৰগতিশীল চিন্তা চেতনাৰেই বাহকা তেখেতৰ হুসোণপাহিঃ গল্পটিতো এনে চেতনাৰ উন্মেষ ঘটিছে নাৰীৰ সামাজিক উত্তৰণৰ কাহিনীৰে গল্পটি সমৃদ্ধ। গল্পটিত পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীদমনৰ বৰ্ণনাৰ লগতে সেই দমনৰ বিৰুদ্ধে নাৰীয়ে যুঁজ দি কিদৰে নিজস্ব মৰ্যদা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে লগতে এইক্ষেত্ৰত লেখকৰ প্ৰগতিশীল চিন্তাধাৰাৰ কিদৰে প্ৰকাশ ঘটিছে সেই বিষয়ে অধ্যয়ন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এই অধ্যয়নৰ যথেষ্ট প্ৰয়োজনীয়তা আছে।

অধ্যয়নৰ পদ্ধতি . বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ গল্প হুসোণপাহিঃত প্ৰকাশিত নাৰীমুক্তি চেতনাৰ শীৰ্ষক গৱেষণা পত্ৰখনি প্ৰস্তুত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিৰ সহায় লোৱা হৈছে।

মূল আলোচ্য বিষয় . সুকীয়া প্ৰকাশভঙ্গী সহজসৰল তথা মনোমোহা ভাষিক শৈলীৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ জগতখনক সমৃদ্ধ কৰা বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা এগৰাকী অনন্য প্ৰতিভাৰ গৰাকী। তেওঁৰ সমগ্ৰ জীৱন সৰ্বসাধাৰণৰ পক্ষে সমাজৰ শোষিত শ্ৰেণীৰ পক্ষে সমৰ্পিত আছিল। বিপ্লৱী সত্তাৰ গৰাকী এইজনা ৰাভাই বিপ্লৱ আৰু শোষণৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদেৰে সমগ্ৰ জীৱন যাপন কৰিছিল আৰু তেখেতৰ সাহিত্য সৃষ্টিৰ আঁৰৰ উদ্দেশ্যও আছিল শোষিত জনতাক বিপ্লৱেৰে নিজস্ব অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত উদ্গণি জনোৱা। প্ৰগতিবাদী চিন্তাচেতনাৰে সমৃদ্ধ তেখেতৰ সৃষ্টিৰাজীয়ে প্ৰতিজন শোষিত তথা অৱহেলিত জনতাৰ অন্তৰত নতুন প্ৰভাৱৰ সূচনা কৰাৰ সঞ্জীৱনী শক্তি প্ৰদান কৰিছিল।

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ একমাত্ৰ গল্পসংকলনখন হৈছে হুসোণপাহিঃ। এই গল্পসংকলনখনত মুঠ চাৰিটা গল্প সন্নিবিষ্ট হৈ আছে। আটাইকেইটা গল্পই ৰাভাদেৱৰ উচ্চ চিন্তাধাৰাৰ বাহকা সংকলনখনৰ হুসোণপাহিঃ হ'ল। উল্লেখযোগ্য গল্প ৰাভাদেৱে জেক বেলডুইনৰ ৰূপত 'মাম জীম বনসকহ নামৰ ইংৰাজী গ্ৰন্থখনৰ ৰূপত ৰূপসকহ নামৰ কাহিনীটো হুসোণপাহিঃ নামে গল্প আকাৰত লিখা বুলি হুসোণপাহিঃ গল্প সংকলনখনৰ পাতনিত উল্লেখ কৰিছে। নাৰীৰ স্বাধীনতা নোহোৱা সামন্ততান্ত্ৰিক উত্তৰ চীনৰ কঠোৰ শাসন শোষণত জৰ্জৰিত এগৰাকী নাৰীৰ যন্ত্ৰণাময় জীৱন কাহিনী গল্পটিত অতি সুন্দৰ ৰূপত উপস্থাপিত হৈছে। উত্তৰ চীনৰ এখন গাঁৱত জন্মগ্ৰহণ কৰা সোণপাহিঃ ৰূপোৱালীঃ যৌৱনোচ্ছল এজনী গাভৰু ছোৱালী। ককায়েকৰ পঢ়াশলীয়া লগৰীয়া লিপাওৰ সৈতে তাইৰ প্ৰেমৰ সম্পৰ্ক গঢ়ি উঠে যদিও সমাজৰ কঠোৰ শাসন তথা নীতিৰ প্ৰকোপত দুয়োগৰাকীৰ বিচ্ছেদ ঘটিলা। সমাজ ব্যৱস্থাৰ পোতাশালত বন্দী হৈ সোণপাহিঃ তাইতকৈ কুৰি বছৰ ডাঙৰ চ্যাঙৰ লগত বিয়াত বহিব লগা হ'ল। প্ৰেমৰ বিফলতা আৰু কঠোৰ সমাজৰ প্ৰকোপত ইতিমধ্যে লেৰেলি যোৱা সোণপাহিঃ বৰ্বৰ অত্যাচাৰী গিৰীয়েকৰ নিৰ্যাতনত সম্পূৰ্ণৰূপে মৰহি গ'ল। নতুন জীৱনত নতুন ঘৰত সোণপাহিঃ হৈ ৰহল মাথোন ভোগৰ সামগ্ৰী আৰু এবিধ বস্তুগত সম্পদ। গিৰীয়েকৰ অকথ্য শাৰীৰিক মানসিক নিৰ্যাতনত তথা শহুৰেকৰ নন্দৰ আলপৈচান ধৰোঁতেই সোণপাহিঃ জীৱন অতিবাহিত হ'বলৈ ধৰিলে। কিন্তু তাৰ বিপৰীতে সোণপাহিঃৰ ভাগ্যত মিলিল মাথো অসন্মান কৰ্কনা আৰু সীমাহীন নিৰ্যাতন। জীৱনৰ এনে অন্ধকাৰময় সময়ত আলোক হৈ আহিল কমিউনিষ্ট আদৰ্শৰে গঠিত নাৰী সংঘ। হাজাৰ হাজাৰ বছৰ ধৰি শোষিত হৈ থকা নাৰীৰ উদ্ধাৰৰ অৰ্থে সংগঠিত এই নাৰী সংঘৰ প্ৰেৰণা আৰু সহযোগিতাত সোণপাহিয়ে অত্যাচাৰী স্বামী তথা শহুৰৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাবলৈ সক্ষম হ'ল।

গল্পটি মূলতঃ কঠোৰ সমাজ ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে নাৰীসকলৰ আন্দোলন আৰু অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰাৰ কাহিনীৰে সমৃদ্ধ। চীনৰ সামন্ততান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাৰ পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজৰ কঠোৰ নীতি-নিয়মৰ শৃংখলাই কেৱল সোণপাহিৰেই নহয় যুগ জুগান্তৰৰ পৰা নাৰীৰ জীৱন বিষময় কৰি আহিছে। এনে দমনৰ ফলত নাৰীৰ স্বইচ্ছাৰ চিন্তা-চেতনা আদি মূল্যহীন হিচাপে বিবেচিত হৈ আহিছিল। ফলত অৱহেলিত তথা বঞ্চিত হোৱাৰ শোক নাৰীয়ে মনতে অৱদমিত কৰি ৰাখি সমাজ ব্যৱস্থাক সন্তুষ্ট কৰিব লগা হৈছিল। পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীৰ এনে অবর্ণনীয় যন্ত্ৰণাৰ ছবি সোণপাহিৰ মুখৰ কথাৰে ফুটি উঠিছে। এনেদৰে তাই খঙেৰে মাকক কয়. তুমি মোক ঠগালা। তুমি তোমাৰ বিয়াৰ কথা পাহৰিলা নে? মোৰ পিতা তোমাতকৈ বয়সত ডাঙৰ আছিল। তুমিয়েই কৈছিল। তুমি তোমাৰ বিয়াৰ কাৰণে কিমান অসুখী হৈছিল। কিমান বেজাৰ পাইছিল। তুমি নিজৰ জীৱনৰ কাহিনী পাহৰি গছলা মই তোমাৰ এজনী মাথোন জীয়ে পৰিয়ালৰ একেটি মাথোন ছোৱালীয়ে হেলাৰঙে এজন জঘন্য মানুহৰ হাতত মোক সঁপি দিলাহে। শ্ৰীকৃষ্ণপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনাসম্ভাৰণ প্ৰথম খণ্ড পৃষ্ঠা ৫৭৬, নিজৰ প্ৰেমকৰ পছন্দক বিসৰ্জন দি সমাজৰ সন্মুখত পৰাজয় স্বীকাৰ কৰি কন্টকময় জীৱন বাছি লোৱা সেই সোণপাহিয়ে আকৌ পৰবৰ্তী পৰ্যায়ত সাহসেৰে সমাজৰ বিৰুদ্ধে গৈ এহাল প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাক মিলনৰ সুবিধা কৰি দিছে। গিৰীয়েকৰ অত্যাচাৰৰ উৎপীড়নত সোণপাহিৰ জীৱন আৰু বেছি অন্ধকাৰ হৈ উঠিছিল। উত্তৰ চীনত হোৱা দুৰ্ভিক্ষৰ দিনত শহুৰ-নন্দৰ খোৱাৰ পিছতহে কিবা বাকী থাকিলে খোৱাৰ নিৰ্দেশ পোৱাৰ জাৰকালি পিন্ধিবলৈ কাপোৰ নোপোৱাৰ ৰুগীয়া মাকক চাবলৈ গৈ উভতি অহাত পলম হোৱাত শহুৰেকৰ পৰা শাস্তি পোৱাৰ অনাহকত গিৰীয়েকৰ পৰা পোৱা শাৰীৰিক-মানসিক নিৰ্যাতন আদিয়ে সোণপাহিৰ মনত তীব্ৰ প্ৰতিশোধৰ অগ্নি জ্বলাই তুলিছিল। সমাজৰ ভয়ৰ গিৰীয়েকৰ পৰা নিৰ্যাতন পোৱাৰ ত্ৰাসত এই প্ৰতিশোধৰ ভাৱনা সোণপাহিৰ অন্তৰতে সুপ্ত হৈ পৰিছিল যদিও চীনৰ সামন্ততান্ত্ৰিকতাৰ বিৰুদ্ধে হোৱা সমাজবাদী আন্দোলনৰ প্ৰেৰণাত সৃষ্টি হোৱা নাৰী সংঘৰ সহযোগ তথা সাহসত সোণপাহিৰ অন্তৰত জ্বলি থকা জুইকুৰাই বাহিৰত ওলাই আহি সৰ্বগ্ৰাসী ৰূপ ধাৰণ কৰিছিল। অৱদমিত হৈ থকা পুৰুষৰ দাসী হিচাপে পৰিগণিত হৈ অহা নাৰীয়ে নতুন সমাজৰ স্বাধীনতাৰ সপোন দেখি হুনাৰী সংঘ গঠনৰ জৰিয়তে পুৰুষৰ সমাজৰ শোষণৰ বিপক্ষে বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰিছিল। নাৰী সংঘৰ সহযোগতে সোণপাহিয়ে শহুৰ আৰু অত্যাচাৰী স্বামী চ্যাঙৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিশোধ ল'বলৈ সক্ষম হৈছিল। সুযোগৰ অপেক্ষাৰত থকা মনৰ সুপ্ত প্ৰতিহিংসাই সাৰ্থকতা পাইছে স্বামী আৰু শহুৰেকে পোৱা কৰ্মফলত আৰু ইয়াৰ লগে লগে সোণপাহি হৈ উঠিছে সম্পূৰ্ণ নিৰ্ভীক সাহসী নাৰী। নিৰ্ভয়ে সোণপাহিয়ে পৰিয়ালৰ বাধা নিষেধকো নেওচি নাৰীসংঘৰ কাম-কাজত ওলাই গৈছে। নাৰীসকলক সজাগ কৰিছে। বন্দীত্বৰ পৰা মুকলি হৈ নতুন মুক্ত নাৰীৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰা সোণপাহিৰ মুখৰ কথাৰে লেখকে পৰিৱৰ্তনৰ বতৰা দিছে এই পাঁচ বছৰা কিমান দুৰ্ব্যহাৰ নিৰ্যাতন পাইছোঁ মই! তুমি ভাবা যে মই তেনে দুৰ্ব্যহাৰ পাবৰ উপযুক্ত। অতীতত তুমি মোক যি কৰিলা কৰিলা. এতিয়া আৰু নোৱাৰোঁ। একেবাৰেই নোৱাৰোঁ। শ্ৰীকৃষ্ণপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনাসম্ভাৰণ প্ৰথম খণ্ড পৃষ্ঠা ৫৮২, গিৰীয়েক চ্যাঙে সোণপাহিৰ গৰ্ভত থকা সন্তানটোক লৈ সন্দেহ কৰাত তাইৰ মুখৰ পৰা এনেদৰে অগ্নি বৰষিছে। গল্পটিত প্ৰথমৰ পৰাই গল্পকাৰে সোণপাহি চৰিত্ৰটোক এক প্ৰতিবাদী কণ্ঠ তথা স্বাধীনতাকামী নাৰীৰ ৰূপত অংকন কৰিছে। তাইতকৈ কুৰি বছৰ ডাঙৰ চ্যাঙৰ লগত বিবাহ ঠিক কৰাত সোণপাহিয়ে যেতিয়া আত্মহত্যা কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিছিল। তেতিয়া মাকে তাইৰ এই বিধিৰ বিধান বুলি মানি জীৱন অতিবাহিত কৰিবলৈ বুজাওতে সোণপাহিৰ ৰৌদ্ৰ অৱয়ব লেখকে অতি সুন্দৰকৈ অংকন কৰিছে সোণপাহিৰ মন সংগ্ৰামমুখী হয়। তাই তাইৰ গোটেই দেহাৰ শক্তি সঞ্চয় কৰি বিছনাৰ পৰা উঠি মাকৰ মুখৰ ফালে নিজৰ মুখ ঠেলি খঙেৰে ঘূৰাৰে কয়. তোমালোকৰ আদেশ আৰু মই নামানোঁ বুজিছানে বুজিছানে মূৰ্খ গাধজনী শ্ৰীকৃষ্ণপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনাসম্ভাৰণ প্ৰথম খণ্ড পৃষ্ঠা ৫৭৫, সোণপাহিৰ হৃদয়ৰ গভীৰ কোণত দপদপাই থকা সেই প্ৰতিহিংসাৰ অগ্নিয়ে নাৰীমুক্তি আন্দোলনৰ সোণালী সুযোগত সৰ্বগ্ৰাসী ৰূপ ধাৰণ কৰিছিল। নাৰীৰ ওপৰত বৰ্বৰতা প্ৰদৰ্শন কৰি গৰ্বত গদগদ হৈ থকা পুৰুষৰ বুকু চিৰাচিৰ কৰি দিব পৰা শক্তি এই অগ্নিত বিৰাজমান। নতুন সমাজৰ কামনা কৰা নাৰীৰ মনৰ সাহস তথা নিৰ্ভীকতা প্ৰকাশ পাইছে। সোণপাহিৰ অনুগতা বগী নামৰ মহিলাগৰাকীৰ কথাৰ মাজেৰে নাৰীয়ে পথাৰত কাম কৰাটো পছন্দ নকৰা গিৰীয়েকৰ আশংকা কিজানিবা সুন্দৰী যুৱতীয়ে বগীক পথাৰত কোনোবা পুৰুষে নিৰ্যাতন কৰে আৰু তাৰ বিপক্ষে বগী নিজকে ৰক্ষা কৰিবলৈ অসমৰ্থ হ'ব। কিয়নো গিৰীয়েকৰ দৃষ্টিত নাৰী সৰলা-অৱলা। কিন্তু মুক্ত চিন্তাৰ নাৰীয়ে গিৰীয়েকৰ এনে ভাৱনাৰ বিৰোধিতা কৰি কৈছে হু! এৰা মই সুন্দৰী! মই যুৱতী নাৰী সেইবুলি সজাৰ বন্দী পথীৰ দৰে মই ঘৰৰ ভিতৰত বন্দিনী হৈ থাকিম নে? আমি নতুন সমাজ লভিছোঁ আগৰ দিন পুৰণি যুগ গছলা পথাৰত কোনোবাই মোক আক্ৰমণ কৰিবলৈ আহিলে ভয় কিহৰ? আমাৰ হুনাৰী সংঘ আছে নহয়। সেই সংঘৰ জৰিয়তে আমি তাক মাৰি শেষ কৰিম জীৱন মাৰিমা শ্ৰীকৃষ্ণপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনাসম্ভাৰণ প্ৰথম খণ্ড পৃষ্ঠা ৫৮১-৫৮২, শোষণমুক্ত সমাজৰ বিৰুদ্ধে নাৰীসমাজৰ এই যুদ্ধই

সফলতা লাভ কৰিছে গল্পটিৰ শেষত নাৰীৰ সাহসৰ শক্তিৰ ভয়ত সোণপাহিৰ গিৰীয়েক চ্যাণ্ডৰ পলায়নৰ যোগেদি ই হৈছে নাৰীশক্তিৰ জয়গানা নাৰীৰ স্বাধীনতাৰ সামাজিক মৰ্যদা লাভেৰে চীন দেশত নতুন প্ৰভাৱৰ সূচনা হৈছিল য'ত সোণপাহিৰ আদৰ্শৰ পছন্দৰ লিপাওৰ সৈতে তাইৰ পুনৰ মিলন হৈছে এয়া হৈছে নাৰীৰ বহুপ্ৰত্যাশিত স্বাধীনতাৰ সমাজ। যিগৰাকী সোণপাহি গিৰীয়েকৰ শত্ৰুৰেৰ ভয়ত সকলো অত্যাচাৰ কৰ্কৰ্ণনা নিমতে সহ্য কৰি গৈছিল সেই সোণপাহিয়ে সমাজবাদী আন্দোলনৰ নতুন সমাজ গঢ়াৰ প্ৰচেষ্টাৰ সহযোগত গিৰীয়েকৰ শত্ৰুৰেৰক বশ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। এয়া সম্ভৱ হৈছিল একমাত্ৰ সমাজবাদী আদৰ্শ আন্দোলনৰ সহযোগত সমাজবাদী আদৰ্শ আন্দোলনে চীনৰ অৱদমিত ৰীষ্ট পদানত ভীত নাৰীৰ অৱস্থাৰ উত্তৰণত গুৰুত্ব দি যে নাৰীক সমাজত সমমৰ্যদা প্ৰদান কৰিছিল তাৰ আভাস লেখকে এনেদৰে প্ৰদান কৰিছে, হু সোণপাহিৰ বিজয়গৰ্বত তাইৰ হিয়া উলাহত ঠাই নোহোৱা হয়। হু নাৰী সংঘৰ হু কমিউনিষ্ট পাৰ্টীৰ হু অষ্টম বাহিনীৰ কিমান শক্তিমান। তাই ভাবে, হু এই যুদ্ধই আমাৰ পদদলিত নাৰী সমাজক বহুখিনি উপকাৰ কৰিলে। হু বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনাসম্ভাৰপ্ৰথম খণ্ডৰ পৃষ্ঠা ৫৮৬, গল্পটিত নাৰীৰ জীৱনৰ কৰুণ গাঁথা যিদৰে প্ৰস্ফুটিত হৈ উঠিছে সেয়া সামাজিক সাংস্কৃতিক দিশৰ এক দলিল স্বৰূপ হৈ পৰিছে। আকৌ নাৰীসত্তাৰ এনে কৰুণ পৰিত্যক্ত অৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে নাৰীসমাজে যিদৰে প্ৰতিবাদ কৰি উঠিছে এ পুৰুষতান্ত্ৰিকতাৰ অশুভ দিশসমূহৰ বিৰুদ্ধে যিদৰে যুঁজ দিছে তাৰ জৰিয়তে নাৰীমুক্তিৰ চিন্তা চেতনাৰ স্পষ্ট তথা সুন্দৰ প্ৰকাশ ঘটিছে। শোষণৰ বিৰুদ্ধে নাৰীসমাজে লোৱা পদক্ষেপসমূহৰ প্ৰকাশে কেৱল নিস্তেজ বৰ্ণনা হিচাপে কিতাপৰ মাজত সীমাবদ্ধ হৈ থকাৰ বিপৰীতে সতেজ ক্ৰিয়াশীল ৰূপত পাঠকৰ মন আন্দোলিত কৰে বুলি আখ্যা দিব পাৰি। নাৰীৰ বাবে উদাৰ সমাজ ব্যৱস্থাৰ পোষকতা কৰা বিষ্ণুৰাভাই সমাজবাদী আদৰ্শৰে এনেদৰে গল্পটিত নাৰীমুক্তি চেতনাৰ প্ৰকাশ ঘটাইছে। যুগ যুগান্তৰৰ পৰা অৱহেলিত অনাদৃত হৈ থকা বন্দিী নাৰীৰ সমঅধিকাৰ মৰ্যদাৰ যুদ্ধ তথা নতুন প্ৰভাৱৰ সূচনাৰ ইংগিতে গল্পটিক নাৰীভাৱনায়ুক্ত আৰু নাৰীমুক্তি চেতনাৰে সমৃদ্ধ গল্প হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ সমান্তৰালকৈ এক সুকীয়া উচ্চ আদৰ্শযুক্ত গল্প হিচাপেও প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে।

উপসংহাৰ . এগৰাকী বিপ্লৱী তথা প্ৰগতিবাদী চিন্তাধাৰাৰ ব্যক্তি হিচাপে বিষ্ণুৰাভাৰ ৰচনাৰাজিও প্ৰগতিশীল চিন্তা চেতনাৰে প্ৰোজ্জ্বলা তেওঁ এখন শোষণমুক্ত সমাজবাদী সমঅধিকাৰৰ সমাজৰ পোষকতা কৰিছিল। সেয়েহে তেনে ভাৱনাক তেখেতে তেওঁৰ সৃষ্টিৰাজীৰ মাজেৰেও প্ৰকাশ কৰিছিল। সমাজবাদী আদৰ্শৰে শ্ৰেণীবিহীন সমাজ গঠনৰ আশা কৰা এইগৰাকী ৰাভাই পুৰুষ আৰু নাৰীৰ মাজতো পাৰ্থক্য বিচৰা নাছিল। নাৰীৰ বাবে থকা পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজৰ বাধা নিষেধ শৃংখলাসমূহৰ বিৰুদ্ধে তেওঁ সজোৰে প্ৰতিবাদ কৰিছিল। এনে প্ৰতিবাদ তথা নাৰী স্বাধীনতাৰ সপক্ষে সজাগতা সচেতনতা তেওঁৰ ৰচনাসমূহৰ মাজত বিৰাজমান। তেখেতৰ এনে ৰচনাসমূহে সমসাময়িক সেই সামাজিক পৰিস্থিতিত নতুনকৈ চিন্তা কৰাৰ বাট মুকলি কৰি দিয়াৰ সমান্তৰালকৈ নিজ মৰ্যদা অধিকাৰ সম্পৰ্কে সজাগ সচেতন কৰি সেই অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰাৰ প্ৰতি যত্নপৰ কৰি তুলিছিল বুলি অনুমান কৰিব পাৰি।

গ্ৰন্থপঞ্জী .

দাসৰ যোগেশ ভ্ৰস্পা, ঃ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনা সম্ভাৰপ্ৰথম খণ্ডৰ ৰাভা ৰচনাৱলী প্ৰকাশন সংঘৰ তেজপুৰ তৃতীয় মুদ্ৰণ ২০১৯